ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 14ης Δεκεμβρίου 2006 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-485/03 έως C-490/03,

με αντικείμενο προσφυγές λόγω παραβάσεως δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, που ασκήθηκαν στις 19 Νοεμβρίου 2003,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον J. L. Buendía Sierra, στη συνέχεια, από τον F. Castillo de la Torre, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Βασιλείου της Ισπανίας, εκπροσωπούμενου από την N. Díaz Abad, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J. Klučka, R. Silva de Lapuerta, J. Makarczyk και L. Bay Larsen (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Μαΐου 2006,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με έξι προσφυγές, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, παραλείποντας να θεσπίσει εμπροθέσμως όλα τα αναγκαία μέτρα για τη συμμόρφωσή του προς τις διατάξεις των άρθρων 2 και 3 καθεμίας από τις αποφάσεις:

— 2002/820/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, για το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία υπέρ των επιχειρήσεων της Άλαβα υπό μορφή πιστώσεως φόρου 45 % επί των επενδύσεων (ΕΕ 2002, L 296, σ. 1) (υπόθεση C-485/03)·

— 2002/892/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, για το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία σε ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Άλαβα (ΕΕ 2002, L 314, σ. 1) (υπόθεση C-488/03)·

— 2003/27/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία υπέρ των επιχειρήσεων της Βισκάγια υπό μορφή πιστώσεως φόρου ίσης με το 45 % των επενδύσεων (ΕΕ 2003, L 17, σ. 1) (υπόθεση C-487/03)·

— 2002/806/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία σε ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Βισκάγια (ΕΕ 2002, L 279, σ. 35) (υπόθεση C-490/03)·

— 2002/894/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία υπέρ των επιχειρήσεων της Guipúzcoa υπό μορφή πιστώσεως φόρου ίσης με το 45 % των επενδύσεων (ΕΕ 2002, L 314, σ. 26) (υπόθεση C-486/03)· και,

— 2002/540/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία σε ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Guipúzcoa (ΕΕ 2002, L 174, σ. 31) (υπόθεση C-489/03),

ή, εν πάση περιπτώσει, παραλείποντας να κοινοποιήσει τα μέτρα αυτά στην Επιτροπή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 4 καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις εν λόγω αποφάσεις (στο εξής: προσβαλλόμενες αποφάσεις) και τη Συνθήκη ΕΚ.

Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις

2 Στις 11 Ιουλίου 2001, η Επιτροπή εξέδωσε τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, των οποίων το άρθρο 1 έχει ως εξής:

— απόφαση 2002/820:

«Η κρατική ενίσχυση υπό μορφή [πιστώσεως] φόρου ίση με το 45 % του ποσού των επενδύσεων, που έθεσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην Άλαβα, κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, [ΕΚ], μέσω του περιφερειακού νόμου αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, της συμπληρωματικής πέμπτης διάταξης του περιφερειακού νόμου αριθ. 33/1995, της 20ής Δεκεμβρίου 1995, της συμπληρωματικής έκτης διάταξης του περιφερειακού νόμου αριθ. 31/1996, της 18ης Δεκεμβρίου 1996, οι οποίες τροποποιήθηκαν δυνάμει της παραγράφου 2.11 της διάταξης παρέκκλισης του περιφερειακού νόμου αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996, σχετικά με τον φόρο εταιρειών, της συμπληρωματικής ενδέκατης διάταξης του περιφερειακού νόμου αριθ. 33/1997, της 19ης Δεκεμβρίου 1997, καθώς και της συμπληρωματικής έβδομης διάταξης του περιφερειακού νόμου αριθ. 36/1998, της 17ης Δεκεμβρίου 1998, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά»·

— απόφαση 2002/892:

«Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης, που έθεσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην Ιστορική Περιοχή της Άλαβα, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3, [ΕΚ], μέσω του άρθρου 26 του περιφερειακού νόμου 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά»·

— απόφαση 2003/27:

«Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή [πιστώσεως] φόρου 45 %, που έθεσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην Ιστορική Περιοχή της Βισκάγια, κατά παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, [ΕΚ], μέσω της τέταρτης συμπληρωματικής διάταξης του περιφερειακού νόμου 7/1996 της 26ης Δεκεμβρίου 1996, η οποία παρατάθηκε χωρίς χρονικό περιορισμό με τη δεύτερη συμπληρωματική διάταξη του περιφερειακού νόμου 4/1998, της 2ας Απριλίου 1998 είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά»·

— απόφαση 2002/806:

«Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης, που έθεσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην ιστορική περιοχή της Βισκάγια, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3, [ΕΚ], μέσω του άρθρου 26 του περιφερειακού νόμου 3/1996, της 26ης Ιουνίου 1996, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά»·

— απόφαση 2002/894:

«Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης, που έθεσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην ιστορική περιοχή της Guipúzcoa, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3, [ΕΚ], μέσω του άρθρου 26 του περιφερειακού νόμου 7/1997, της 22ας Δεκεμβρίου 1997, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά»·

— απόφαση 2002/540:

«Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης, που έθεσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην ιστορική περιοχή της Guipúzcoa, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3, [ΕΚ], μέσω του άρθρου 26 του περιφερειακού νόμου 7/1996, της 4ης Ιουλίου 1996, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.»

3 Το άρθρο 2 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις επιβάλλει στο Βασίλειο της Ισπανίας να καταργήσει το καθεστώς των επίδικων ενισχύσεων καθόσον εξακολουθεί να παράγει αποτελέσματα.

4 Τα άρθρα 3 και 4 καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές έχουν ως εξής:

«Άρθρο 3

1. Η Ισπανία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τους δικαιούχους των αναφερόμενων στο άρθρο 1 ενισχύσεων που χορηγήθηκαν παράνομα στους δικαιούχους.

Η Ισπανία υποχρεούται να καταργήσει όλες τις καταβολές εκκρεμών ενισχύσεων.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας υπό τον όρο ότι επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης. Οι ανακτώμενες ενισχύσεις περιλαμβάνουν τόκους από τον χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι τον χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

Άρθρο 4

Η Ισπανία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.»

Οι ασκηθείσες κατά των προσβαλλομένων αποφάσεων προσφυγές

5 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 25 Σεπτεμβρίου 2001, η Diputación Foral d'Álava και η Gobierno del País Vasco άσκησαν από κοινού κατά της Επιτροπής δύο προσφυγές περί ακυρώσεως των αποφάσεων 2002/820 (υπόθεση Τ-227/01) και 2002/892 (υπόθεση Τ-230/01), αντιστοίχως. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 22 Οκτωβρίου 2001, η Confederación Empresarial Vasca (Confebask, στο εξής: Confebask) άσκησε επίσης κατά της Επιτροπής δύο προσφυγές περί ακυρώσεως των αποφάσεων αυτών (υποθέσεις Τ-265/01 και Τ-267/01, αντιστοίχως).

6 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Σεπτεμβρίου 2001, η Diputación Foral de Vizcaya και η Gobierno del País Vasco

άσκησαν από κοινού κατά της Επιτροπής δύο προσφυγές περί ακυρώσεως των αποφάσεων 2003/27 (υπόθεση Τ-228/01) και 2002/806 (υπόθεση Τ-231/01), αντιστοίχως. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 22 Οκτωβρίου 2001, η Confebask άσκησε επίσης κατά της Επιτροπής δύο προσφυγές περί ακυρώσεως των αποφάσεων αυτών (υποθέσεις Τ-266/01 και Τ-268/01, αντιστοίχως).

7 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Σεπτεμβρίου 2001, η Diputación Foral de Guipúzcoa και η Gobierno del País Vasco άσκησαν από κοινού κατά της Επιτροπής δύο προσφυγές περί ακυρώσεως των αποφάσεων 2002/894 (υπόθεση Τ-229/01) και 2002/540 (υπόθεση Τ-232/01), αντιστοίχως. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 22 Οκτωβρίου 2001, η Confebask άσκησε επίσης κατά της Επιτροπής δύο προσφυγές περί ακυρώσεως των αποφάσεων αυτών (υποθέσεις Τ-270/01 και Τ-269/01, αντιστοίχως).

8 Οι προαναφερθείσες υποθέσεις εκκρεμούν ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Το ιστορικό των υποβληθεισών ενώπιον του Δικαστηρίου διαφορών

9 Καθεμία από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις κοινοποιήθηκε στο Βασίλειο της Ισπανίας με το από 12 Ιουλίου 2001 έγγραφο.

10 Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ταχθείσα με το άρθρο 4 των αποφάσεων αυτών προθεσμία δύο μηνών έληξε στις 13 Σεπτεμβρίου 2001, χωρίς να έχει πληροφορηθεί για τη λήψη μέτρων εκτελέσεως.

11 Στις 12 Οκτωβρίου 2001, η Επιτροπή απηύθυνε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Βασιλείου της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έγγραφα με το εξής περιεχόμενο:

«Με το από 12 Ιουλίου 2001 έγγραφο, η Επιτροπή πληροφόρησε την Κυβέρνησή σας για την απόφασή της περί του προαναφερθέντος συστήματος ενισχύσεων.

Το άρθρο 4 της εν λόγω αποφάσεως ορίζει ότι η κυβέρνησή σας πρέπει να ανακοινώσει στην Επιτροπή, εντός δύο μηνών από της ημερομηνίας κοινοποιήσεως της αποφάσεως, τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί με την απόφαση αυτή.

Επειδή η Επιτροπή δεν έχει λάβει, μέχρι σήμερα, καμία απάντηση επ' αυτού, σας παρακαλεί να υπενθυμίσετε την εν λόγω υποχρέωση στις αρχές σας και να ανακοινώσετε στην Επιτροπή τα ληφθέντα προς εκτέλεση της αποφάσεως μέτρα, εντός 20 ημερών από της ημερομηνίας του παρόντος εγγράφου.»

12 Το Βασίλειο της Ισπανίας απάντησε με τα από 3 και 23 Οκτωβρίου 2001 έγγραφα, με τα οποία διαβίβασε τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών (στο εξής, από κοινού: έγγραφα των περιφερειακών αρχών), με τα οποία τέθηκαν στην Επιτροπή δύο ερωτήματα σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του κανόνα de minimis και, όσον αφορά την [πίστωση] φόρου 45 % επί των επενδύσεων, την εφαρμογή των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (ΕΕ 1998, C 74, σ. 9, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές).

13 Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή πρότεινε στις ισπανικές αρχές να γίνει συνάντηση προκειμένου να δοθούν διευκρινίσεις. Οι εν λόγω αρχές αποδέχθηκαν την πρόταση με το από 21 Ιανουαρίου 2002 έγγραφο.

14 Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 18 Απριλίου 2002.

15 Με τα από 3 Ιουνίου 2002 έγγραφα, η Επιτροπή:

— προσκόμισε στο Βασίλειο της Ισπανίας στοιχεία, μεταξύ άλλων, περί της δυνατότητας να τύχει εφαρμογής ο κανονισμός (ΕΚ) 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 10, σ. 30), με την ευκαιρία ανακτήσεως των ενισχύσεων·

— διαπίστωσε ότι δεν είχε λάβει ακόμα την έκθεση σχετικά με την ανάκτηση των ενισχύσεων·

— ζήτησε από το Βασίλειο της Ισπανίας να της κοινοποιήσει, εντός προθεσμίας 20 ημερών, τα ληφθέντα προς συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις μέτρα.

16 Στις 27 Αυγούστου 2002, η Επιτροπή απηύθυνε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία του Βασιλείου της Ισπανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση έγγραφο στο οποίο, αφού υπενθύμιζε την προβλεπόμενη στο άρθρο 4 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις υποχρέωση, ανέφερε:

«Πάντως, παρά την αποσταλείσα στις 3 Ιουνίου 2002 υπόμνηση, διαπίστωσα ότι η κυβέρνησή σας δεν διαβίβασε τα απαραίτητα πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με την ανάκτηση της ενισχύσεως.

Για τον λόγο αυτό, θα σας ήμουν ευγνώμων αν παροτρύνατε τις αρχές σας να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή τα ληφθέντα μέτρα εντός 15 εργασίμων ημερών από της ημερομηνίας του παρόντος εγγράφου.

Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης απαντήσεως, θα υποχρεωθώ να προτείνω στην Επιτροπή να προσφύγει αμέσως ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 2, [ΕΚ].»

17 Στις 26 Σεπτεμβρίου 2002, το Βασίλειο της Ισπανίας ζήτησε παράταση της προθεσμίας αυτής μέχρι τις 8 Οκτωβρίου 2002.

18 Με το από 3 Οκτωβρίου 2002, η Επιτροπή δέχθηκε την αίτηση αυτή, τονίζοντας ότι, μετά τις 8 Οκτωβρίου 2002, δεν θα χορηγήσει πρόσθετη προθεσμία.

19 Το Βασίλειο της Ισπανίας, με το από 25 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο, με το οποίο διαβίβασε τις εκθέσεις των οικείων περιφερειακών αρχών (στο εξής: έγγραφο της 25ης Οκτωβρίου 2002), ισχυρίστηκε ότι είχε αρχίσει η εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων σύμφωνα με τους εφαρμοστέους εθνικούς κανόνες σε θέματα αναθεωρήσεως ακύρων πράξεων, εφόσον η εσωτερική έννομη τάξη δεν προέβλεπε ρητώς μηχανισμό ανακτήσεως των παρανόμων και ασυμβιβάστων ενισχύσεων στην περίπτωση οριστικών διοικητικών πράξεων που έχουν καταστεί απρόσβλητες. Το Βασίλειο της Ισπανίας κατέστησε σαφή την πρόθεσή του να πληροφορήσει την Επιτροπή για την εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων.

20 Στις 24 Φεβρουαρίου 2003, η Επιτροπή επισήμανε στο Βασίλειο της Ισπανίας ότι το από 25 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο δεν αποτελεί τη σχετική με την αιτηθείσα ανάκτηση έκθεση, δεν κοινοποιεί την πραγματική ανάκτηση των παρανόμων και ασυμβιβάστων ενισχύσεων και δεν παρέχει κανένα συγκεκριμένο στοιχείο ως προς

την ταυτότητα των δικαιούχων, την έναρξη της διαδικασίας εκτελέσεως ή τα ληφθέντα ή προς λήψη μέτρα για την πραγματική ανάκτηση των ενισχύσεων. Η Επιτροπή προσέθεσε ότι, ελλείψει συγκεκριμένων πληροφοριών σχετικά με τη διαδικασία ανακτήσεως, υποχρεούνταν να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

21 Τελικώς, η Επιτροπή, κρίνοντας ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν της είχε κοινοποιήσει πληροφορίες σχετικά με την εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων, αποφάσισε να ασκήσει τις υπό κρίση προσφυγές λόγω παραβάσεως.

Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

22 Με τις από 22 Μαρτίου 2004 διατάξεις του Προέδρου του Δικαστηρίου, απορρίφθησαν οι αιτήσεις παρεμβάσεως προς στήριξη της προσφεύγουσας, υποβληθείσες σε καθεμία από τις υποθέσεις C-485/03 έως C-490/03 από την Comunidad Autónoma de La Rioja, ως απαράδεκτες κατ' άρθρο 40, δεύτερο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

23 Με διάταξη της 22ας Φεβρουαρίου 2006 του Προέδρου του Δικαστηρίου, οι έξι υποθέσεις ενώθηκαν προς συνεκδίκαση για τους σκοπούς της προφορικής διαδικασίας και της εκδόσεως αποφάσεως, κατ' εφαρμογή του άρθρου 43 του Κανονισμού Διαδικασίας.

24 Στις 14 Μαρτίου 2006, το Δικαστήριο απέρριψε στις υπό κρίση υποθέσεις τις υποβληθείσες, βάσει του άρθρου 82α του Κανονισμού Διαδικασίας από το Βασίλειο της Ισπανίας, αιτήσεις αναστολής της διαδικασίας μέχρι την έκδοση των αποφάσεων στις εκκρεμείς ενώπιον του Πρωτοδικείου υποθέσεις.

Επί των προσφυγών

Επιχειρήματα των διαδίκων

Επιχειρηματολογία της Επιτροπής

25 Σύμφωνα με την Επιτροπή, η ταχθείσα με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις δίμηνη προθεσμία έληξε στις 13 Σεπτεμβρίου 2001, χωρίς το Βασίλειο της Ισπανίας να έχει λάβει και κοινοποιήσει τα μέτρα συμμόρφωσής του προς αυτές, άλλως δε, χωρίς να έχει ζητήσει από την Επιτροπή παράταση της εν λόγω προθεσμίας πριν από τη λήξη της.

26 Κανένα από τα έγγραφα της Επιτροπής δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μεταβάλει την προθεσμία εκτελέσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων. Το από 3 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο περί χορηγήσεως παρατάσεως της προθεσμίας μέχρι τις 8 Οκτωβρίου 2002 αφορά μία μόνο αίτηση, απευθυνθείσα προς τούτο από το Βασίλειο της Ισπανίας ως απάντηση σε υπόμνηση της Επιτροπής για την παροχή πληροφοριών ως προς τα ληφθέντα για την ανάκτηση των ενισχύσεων μέτρα. Εν πάση περιπτώσει, ούτε μέχρι τις 8 Οκτωβρίου 2002, το καθού κράτος μέλος είχε εκδώσει και κοινοποιήσει τα αναγκαία μέτρα.

27 Παρά τις επανειλημμένες επιταγές της Επιτροπής, το Βασίλειο της Ισπανίας απλώς έστειλε εκπροθέσμως ατελή, γενικά και εντελώς διφορούμενα πληροφοριακά στοιχεία.

28 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν τήρησε την υποχρέωση καταργήσεως του καθεστώτος ενισχύσεων καθόσον το καθεστώς αυτό εξακολουθεί να παράγει αποτελέσματα, καθώς και την υποχρέωση αναστολής των εκκρεμών ενισχύσεων, που προβλέπονται στα άρθρα 2 και 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, αντιστοίχως.

29 Τα γνωστοποιηθέντα στην Επιτροπή μέτρα, με το σημείο 3 καθενός από τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών σκοπούν προφανώς να μη χορηγηθούν, στο μέλλον, τα επίδικα φορολογικά πλεονεκτήματα στις λοιπές επιχειρήσεις, που δεν έτυχαν στο παρελθόν ενισχύσεων.

30 Ωστόσο, οι ισπανικές αρχές δεν ανέφεραν αν και πώς προέβησαν στην αναστολή των ιδίων αυτών πλεονεκτημάτων που χορηγούνταν σε επιχειρήσεις, πριν από την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων. Ως προς τις επιχειρήσεις αυτές, έπρεπε πιθανώς να γίνει αναθεώρηση των πράξεων χορηγήσεως των φορολογικών πλεονεκτημάτων.

31 Ούτε το σημείο 3, ούτε κάποιο άλλο σημείο καθενός από τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών περιλαμβάνουν χρήσιμες πληροφορίες. Η Επιτροπή δεν γνωρίζει τι είδους έγγραφο κοινοποιήθηκε στις επιχειρήσεις που δεν μπορούσαν να εξακολουθήσουν να απολαύουν φορολογικών πλεονεκτημάτων. Η Επιτροπή αγνοεί επίσης αν κάποιο ενδεχόμενο σχετικό διάβημα παρήγε συγκεκριμένα αποτελέσματα, αν οι επιχειρήσεις άσκησαν προσφυγές και αν οι προσφυγές αυτές είχαν ανασταλτικά αποτελέσματα. Τέλος, η Επιτροπή δεν έλαβε καμία πληροφορία ως προς την ταυτότητα των οικείων επιχειρήσεων και ως προς τον όγκο των εκκρεμών ενισχύσεων.

32 Επομένως, όσον αφορά την αναστολή των φορολογικών πλεονεκτημάτων των επιχειρήσεων που δικαιούνταν τις ενισχύσεις πριν από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν τήρησε, αφενός, την επιβαλλόμενη από το άρθρο 2 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις υποχρέωση να λάβει τα αναγκαία μέτρα ώστε το καθεστώς ενισχύσεων να μην παράγει πλέον αποτελέσματα, και, αφετέρου, την υποχρέωση του άρθρου 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές, να αναστείλει τις εκκρεμείς ενισχύσεις.

33 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν τήρησε επίσης την υποχρέωση περί ανακτήσεως «αμελλητί» των ήδη καταβληθεισών ενισχύσεων του άρθρου 3, παράγραφοι 1, πρώτο εδάφιο, και 2, καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

34 Το μοναδικό μέσο άμυνας το οποίο μπορεί να επικαλεστεί ένα κράτος μέλος είναι αυτό που βασίζεται σε απόλυτη αδυναμία της ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως. Η προϋπόθεση αυτή δεν πληρούται οσάκις η καθής κυβέρνηση απλώς γνωστοποιεί στην Επιτροπή δυσκολίες νομικής, πολιτικής και πρακτικής φύσεως συνδεόμενες με την εκτέλεση της αποφάσεως.

35 Ωστόσο, το Βασίλειο της Ισπανίας ουδέποτε υποστήριξε ότι η εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων ήταν απολύτως αδύνατη. Απλώς, επικαλέστηκε την πολυπλοκότητα που απορρέει από διάφορες δυσχέρειες εσωτερικής διοικητικής φύσεως, ιδίως λόγω του ότι δεν υπάρχει, στην εσωτερική έννομη τάξη, μηχανισμός εκτελέσεως σε περίπτωση οριστικών διοικητικών πράξεων.

Επιχειρηματολογία της Ισπανικής Κυβερνήσεως

36 Στις υπό κρίση υποθέσεις, η προθεσμία που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση της υπάρξεως παραβάσεως δεν έληξε στις 13 Σεπτεμβρίου 2001, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, αλλά στις 8 Οκτωβρίου 2002.

37 Όταν η Επιτροπή τάσσει νέα προθεσμία για παροχή πληροφοριών, διαφορετική από την ημερομηνία που περιλαμβάνεται στην απόφαση με την οποία κρίθηκαν ασυμβίβαστες οι ενισχύσεις, κρίσιμη για την υπόθεση είναι η νέα αυτή προθεσμία.

38 Η Ισπανική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι αντηλλάγησαν επιστολές και μάλιστα, στις 18 Απριλίου 2002, πραγματοποιήθηκε συνάντηση με σκοπό, συγκεκριμένα, να διευκρινισθούν δύο ερωτήματα που ανέκυψαν με τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών ως προς το αν, κατά την εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων, είναι δυνατόν να εφαρμοστεί ο κανόνας de minimis και, όσον αφορά το καθεστώς της [πιστώσεως] φόρου 45 % επί των επενδύσεων, οι κατευθυντήριες γραμμές.

39 Επομένως, καθόσον, κατά τη διάρκεια του Απριλίου του 2002, δόθηκαν διευκρινίσεις επί των ερωτημάτων σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων αυτών, η ταχθείσα με τις εν λόγω αποφάσεις προθεσμία δεν ασκούσε πλέον επιρροή.

40 Η Επιτροπή αναγνώρισε την κατάσταση αυτή τάσσοντας, με το από 3 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο, νέα προθεσμία, λήγουσα στις 8 Οκτωβρίου 2002.

41 Εν πάση περιπτώσει, κατά την άσκηση της προσφυγής, ουδεμία παράβαση υφίστατο. Πράγματι, κατά την ημερομηνία αυτή, είχαν αναληφθεί διάφορες ενέργειες σε συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, γεγονός το οποίο είχε πληροφορηθεί η Επιτροπή με τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών, και κατόπιν με το από 25 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο.

42 Η Ισπανική Κυβέρνηση φρονεί ότι είχαν τηρηθεί οι υποχρεώσεις των άρθρων 2 και 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

43 Κατ' αρχάς, η Ισπανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή αναγνώρισε ότι, τον Οκτώβριο του 2001, πληροφορήθηκε την κατάργηση, για το μέλλον, του καθεστώτος των επιδίκων ενισχύσεων.

44 Ως προς την αιτίαση σχετικά με την αναστολή των ενισχύσεων που είχαν καταβληθεί πριν από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις και εξακολούθησαν να έχουν συνέπειες και μεταγενέστερα, η Ισπανική Κυβέρνηση τονίζει ότι τα φορολογικά μέτρα, που χαρακτηρίστηκαν ως ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, δεν αποτελούν καταβολές από τη διοίκηση, υποθετική περίπτωση που θα επέτρεπε απλώς και αμιγώς την αναστολή κάθε καταβολής.

45 Η Ισπανική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι πρόκειται για μέτρα που δίνουν στους επιχειρηματίες τη δυνατότητα να αφαιρέσουν το ποσό της ενισχύσεως από τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

46 Όσον αφορά τα εν λόγω μέτρα, η πρόσφορη και απαραίτητη ενέργεια για τη συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις θα ήταν η άμεση πληροφόρηση των οικείων επιχειρήσεων ότι στο εξής δεν θα απολαύουν των φορολογικών μέτρων των αποφάσεων αυτών.

47 Ωστόσο, η Επιτροπή έλαβε συναφώς γνώση με το σημείο 2 καθενός από τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών.

48 Όσον αφορά την υποχρέωση ανακτήσεως των καταβληθεισών ενισχύσεων, υφίσταται εντελώς εξαιρετική κατάσταση, συνδεόμενη με το γεγονός ότι η εσωτερική έννομη τάξη δεν προβλέπει καμία διαδικασία για την εκτέλεση κοινοτικής αποφάσεως περί ανακτήσεως κρατικών ενισχύσεων. Το Βασίλειο της Ισπανίας θεράπευσε την κατάσταση αυτή με τη θέσπιση εθνικών διαδικασιών αναθεωρήσεως ακύρων πράξεων, γεγονός το οποίο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή με το από 25 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο.

49 Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή δεν τήρησε τη δέσμευση που ανέλαβε κατά τη συνάντηση της 18ης Απριλίου 2002.

50 Συναφώς, το Βασίλειο της Ισπανίας τονίζει ότι, κατά την εν λόγω συνάντηση, που αφορούσε κατ' ουσίαν το δεύτερο ερώτημα που ανέκυψε με τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών όσον αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι είναι δυνατό να ληφθεί υπόψη, στο πλαίσιο ανακτήσεως των ενισχύσεων, ότι τα σχέδια επενδύσεων πληρούν όλες τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που θέσπισαν οι κατευθυντήριες γραμμές, οπότε υπήρχε η δυνατότητα να μην επιστρέψουν οι δικαιούχοι το σύνολο ή μέρος των πράγματι καταβληθεισών ενισχύσεων.

51 Στη συνέχεια, η Επιτροπή ανέλαβε τη δέσμευση αποστολής, μετά τη συνάντηση, γραπτής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, πράγμα το οποίο πάντως παρέλειψε να πράξει.

52 Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να προβάλει την ύπαρξη παραβάσεων.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

Επί της κρίσιμης ημερομηνίας για την εκτίμηση των παραβάσεων

53 Εφόσον το άρθρο 88, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, σε αντίθεση προς το άρθρο 226 ΕΚ, δεν προβλέπει διαδικασία προ της ασκήσεως της προσφυγής και, κατά συνέπεια, η Επιτροπή δεν διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη τάσσουσα στα κράτη μέλη προθεσμία για να συμμορφωθούν προς την απόφαση της Επιτροπής, η προθεσμία αναφοράς για την εφαρμογή της πρώτης διατάξεως δεν μπορεί να είναι άλλη από την προθεσμία που έταξε η απόφαση της οποίας βάλλεται η μη εκτέλεση ή, εν ανάγκη, από την προθεσμία που η Επιτροπή έταξε στη συνέχεια (αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2001, C-378/98, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2001, σ. I-5107, σκέψη 26, και της 1ης Απριλίου 2004, C-99/02, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2004, σ. I-3353, σκέψη 24).

54 Με το άρθρο 4 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις τάχθηκε στο Βασίλειο της Ισπανίας προθεσμία δύο μηνών, από της κοινοποιήσεως των αποφάσεων αυτών, προς συμμόρφωση με τις εν λόγω αποφάσεις.

55 Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις κοινοποιήθηκαν με έγγραφα της 12ης Ιουλίου 2001.

56 Διαπιστώνεται ότι τα από 12 Οκτωβρίου 2001 και 27 Αυγούστου 2002 έγγραφα της Επιτροπής, μολονότι τάσσουν προθεσμία απαντήσεως, αποτελούν απλώς υπομνήσεις που τονίζουν την καθυστέρηση τηρήσεως της προθεσμίας του άρθρου 4 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Δεν περιέχουν καμία παράταση της ταχθείσας, για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων προς συμμόρφωση με τις αποφάσεις αυτές προθεσμίας.

57 Παραλλήλως, η από 3 Ιουνίου 2002 ηλεκτρονική επιστολή της Επιτροπής, περιλαμβάνει κυρίως υπόμνηση, με προθεσμία απαντήσεως 20 ημερών, μολονότι, περαιτέρω, περιλαμβάνει την αιτηθείσα από το Βασίλειο της Ισπανίας γνωμοδότηση της Επιτροπής σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του κανονισμού 69/2001 επ' ευκαιρία ανακτήσεως των ενισχύσεων.

58 Το από 3 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο περιλαμβάνει απλώς την αποδοχή από την Επιτροπή της αιτηθείσας από το Βασίλειο της Ισπανίας παρατάσεως, έως τις 8 Οκτωβρίου 2002, της ημερομηνίας λήξεως της ταχθείσας προθεσμίας προς απάντηση στην από 27 Αυγούστου 2002 επιστολή.

59 Η συνάντηση της 18ης Απριλίου 2002, που έγινε στο πλαίσιο της συνεργασίας Επιτροπής και κρατών μελών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνεπάγεται καθεαυτή παράταση της προθεσμίας λήψεως μέτρων εκτελέσεως, ελλείψει άλλων στοιχείων που να αποδεικνύουν τέτοια πρόθεση της Επιτροπής.

60 Επομένως, από τα στοιχεία της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι η Επιτροπή καθόρισε, μετά τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, νέα προθεσμία, αντικαθιστώντας την ταχθείσα με το άρθρο 4 καθεμίας από τις εν λόγω αποφάσεις δίμηνη προθεσμία.

Επί της υπάρξεως παραβάσεων

61 Πρέπει να εκτιμηθεί αν, κατά τη λήξη της επιβληθείσας με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις δίμηνης προθεσμίας, από της κοινοποιήσεώς τους με τα από 12 Ιουλίου 2001 έγγραφα, το Βασίλειο της Ισπανίας είχε συμμορφωθεί με τις διατάξεις των εν λόγω αποφάσεων που επικαλείται η Επιτροπή.

— Επί των αιτιάσεων σχετικά με τις υποχρεώσεις καταργήσεως για το μέλλον του καθεστώτος ενισχύσεων και αναστολής των εκκρεμών ενισχύσεων

62 Το άρθρο 2 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις επιβάλλει στο Βασίλειο της Ισπανίας την κατάργηση του καθεστώτος των επιδίκων ενισχύσεων καθόσον εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα. Το άρθρο 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές επιτάσσει την αναστολή των εκκρεμών ενισχύσεων.

63 Από τα σημεία 7 επ. των προσβαλλομένων αποφάσεων προκύπτει ότι, στο πλαίσιο εκάστου των επιδίκων καθεστώτων ενισχύσεων:

— η χορήγηση της ενισχύσεως εξηρτάτο από τη λήψη διοικητικής αποφάσεως·

— η πίστωση φόρου 45 % επί των επενδύσεων, εκπίπτουσα από το συνολικό ποσό καταβλητέου φόρου, μπορεί, κατά τη διάρκεια αρκετών ετών, ενδεχομένως μετά τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, να οδηγήσει σε εκπτώσεις που δεν μπορούσαν να τύχουν προηγουμένως εφαρμογής λόγω ανεπάρκειας του τελικού ποσού·

— οι ενισχύσεις υπέρ νεοσυσταθεισών επιχειρήσεων συνίστανται σε εκπτώσεις 99 %, 75 %, 50 % και 25 %, αντιστοίχως, της θετικής φορολογητέας βάσης για τέσσερα συναπτά οικονομικά έτη μετά το πρώτο έτος κατά τη διάρκεια του οποίου υπήρξε τέτοια θετική βάση, εντός των τεσσάρων ετών από της ενάρξεως της εμπορικής δραστηριότητας.

64 Στη συνέχεια, αναλόγως του εξεταζομένου καθεστώτος ενισχύσεων, οι πράγματι εκδοθείσες διοικητικές αποφάσεις χορηγήσεως μπορούσαν ή έπρεπε να παράγουν αποτελέσματα μετά τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, ελλείψει συγκεκριμένων εθνικών μέτρων εκτελέσεώς τους.

65 Οι πράξεις αφαιρέσεως των [πιστώσεων] φόρου και μειώσεως της φορολογητέας βάσης, δυνάμει των προαναφερθεισών διοικητικών αποφάσεων, κατά τον μετά τις προσβαλλόμενες αποφάσεις χρόνο συνιστούν τις εκκρεμείς ενισχύσεις, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, καθεμίας από τις αποφάσεις αυτές.

66 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν προέβαλε ότι έλαβε κατάλληλα μέτρα ώστε οι προγενέστερες αποφάσεις χορηγήσεως ενισχύσεων να μην παράγουν πλέον αποτελέσματα.

67 Ακόμη κι αν υποτεθεί ότι, όπως υποστηρίζει το εν λόγω κράτος μέλος, την πρόσφορη και απαραίτητη πράξη, από απόψεως εθνικού δικαίου, προς συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις αποτελεί η πληροφόρηση των οικείων επιχειρήσεων ότι δεν μπορούν πλέον να απολαύουν των φορολογικών μέτρων των προσβαλλομένων αποφάσεων, περαιτέρω διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν δικαιολόγησε το υποστατό της πληροφορήσεως αυτής ενώπιον των δικαιούχων των ενισχύσεων επιχειρήσεων.

68 Πράγματι, το σημείο 2 καθενός από τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών αναφέρεται, γενικώς, μόνο σε πρωτοβουλίες της διοικήσεως ως προς τους οικείους φορολογουμένους «για να λάβει πληροφορίες απαραίτητες για την εκτέλεση» των προσβαλλομένων αποφάσεων.

69 Επομένως, συνάγεται ότι, κατά τη λήξη της ταχθείσας με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις προθεσμίας, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν είχε εκπληρώσει την υποχρέωση αναστολής των ενισχύσεων που είχαν καταβληθεί πριν από τις αποφάσεις αυτές και εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα μετά τις εν λόγω αποφάσεις.

70 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι βάσιμες οι αντίστοιχες αιτιάσεις που αντλεί η Επιτροπή από την παράβαση των άρθρων 2 και 3, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

— Επί των αιτιάσεων σχετικά με την υποχρέωση ανακτήσεως των ενισχύσεων που έχουν ήδη καταβληθεί σε επιχειρήσεις

71 Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης σε υπόθεση παράνομων ενισχύσεων, η Επιτροπή διατάσσει την ανάκτηση της ενίσχυσης σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1), σύμφωνα με το οποίο:

«[...] η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, εφόσον αυτές επιτρέπουν την

άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής. Για τον σκοπό αυτό και σε περίπτωση κινήσεως διαδικασίας ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα που διαθέτουν στα αντίστοιχα νομικά τους συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων, με την επιφύλαξη της κοινοτικής νομοθεσίας.»

72 Κατά πάγια νομολογία, το μοναδικό μέσο άμυνας το οποίο μπορεί να επικαλεστεί ένα κράτος μέλος κατά προσφυγής λόγω παραβάσεως, την οποία έχει ασκήσει η Επιτροπή βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, είναι αυτό που βασίζεται σε απόλυτη αδυναμία ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 26ης Ιουνίου 2003, C-404/00, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2003, σ. I-6695, σκέψη 45· προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 16, και της 12ης Μαΐου 20005, C-451/03, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2005, σ. I-3875, σκέψη 35).

73 Στις υπό κρίση υποθέσεις, το Βασίλειο της Ισπανίας, μέσω των εγγράφων των περιφερειακών αρχών, επικαλέστηκε κατ' αρχάς την «πολυπλοκότητα ορισμένων ερωτημάτων», σχετικά με την εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων, η οποία συνδέεται, συγκεκριμένα, με την ανάγκη αναθεωρήσεως των διοικητικών πράξεων που κατέστησαν απρόσβλητες από απόψεως εσωτερικού δικαίου, που δεν προβλέπει την επίλυση της κατάστασης αυτής. Στη συνέχεια, με το από 25 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο, το Βασίλειο της Ισπανίας ισχυρίστηκε ότι η κατάσταση που αντιμετώπιζε η διοίκηση ήταν «εντελώς εξαιρετική», εφόσον η εσωτερική έννομη τάξη δεν προβλέπει ρητή διάταξη καθορίζουσα ή θεσπίζουσα συγκεκριμένη διαδικασία για την εκτέλεση αποφάσεως περί ανακτήσεως ασυμβιβάστων ενισχύσεων. Με το έγγραφο αυτό, το Βασίλειο της Ισπανίας διευκρίνισε ότι η αυτεπάγγελτη αναθεώρηση των ατομικών πράξεων χορηγήσεως ενισχύσεων είχε τελικώς κριθεί συναφώς λυσιτελής.

74 Επ' αυτού, υπενθυμίζεται πάντως ότι η προϋπόθεση περί απόλυτης αδυναμίας εκτελέσεως δεν πληρούται οσάκις η καθής κυβέρνηση απλώς γνωστοποιεί στην Επιτροπή δυσχέρειες νομικής, πολιτικής και πρακτικής φύσεως που παρουσίαζε η

εκτέλεση της αποφάσεως, χωρίς να προβεί σε καμία ενέργεια προς τις οικείες επιχειρήσεις προκειμένου να αναζητήσει την ενίσχυση και χωρίς να προτείνει στην Επιτροπή εναλλακτικούς τρόπους εκτελέσεως της αποφάσεως που θα καθιστούσαν δυνατή την υπερνίκηση των δυσχερειών (βλ., μεταξύ άλλων, τις προαναφερθείσες αποφάσεις Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψη 47· Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 18, και Επιτροπή κατά Ελλάδας, σκέψη 43).

75 Το Βασίλειο της Ισπανίας δεν μπορεί να υποστηρίζει λυσιτελώς ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν υφίστατο παράβαση κατά τον χρόνο ασκήσεως των προσφυγών, εφόσον είχαν ήδη αναληφθεί οι ενέργειες που ήσαν αναγκαίες για τη συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις και είχαν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή με τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών και κατόπιν με το από 25 Οκτωβρίου 2002 έγγραφο.

76 Πράγματι, η ύπαρξη παραβάσεων πρέπει να εκτιμηθεί κατά τον χρόνο λήξεως της ταχθείσας στο Βασίλειο της Ισπανίας προθεσμίας προς συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

77 Ωστόσο, τα έγγραφα που προβάλλει το καθού κράτος μέλος ουδόλως αποδεικνύουν ότι είχαν όντως ληφθεί, εντός της ταχθείσας προθεσμίας, μέτρα για την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση των προσβαλλομένων αποφάσεων, κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999, εφόσον:

— τα έγγραφα των περιφερειακών αρχών αναφέρουν απλώς «διαβήματα [...] προς τους φορολογουμένους που θίγονται από τις αποφάσεις προκειμένου να λάβουν τις πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτέλεση» των προσβαλλομένων αποφάσεων·

— οι διαβιβασθείσες με το από 25ης Οκτωβρίου 2002 έγγραφο εκθέσεις, ήτοι πλέον των δεκαπέντε μηνών μετά τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, αναφέρουν

μόνον ότι «[η] εκτέλεση των αποφάσεων της Επιτροπής [...] έχει αρχίσει και διεξάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις της εσωτερικής έννομης τάξης σε θέματα αναθεωρήσεων ακύρων πράξεων», χωρίς να συνοδεύονται από κανένα δικαιολογητικό έγγραφο, μεταξύ άλλων, ως προς το υποστατό της ενάρξεως των διαδικασιών και του σταδίου τους, την ταυτότητα των δικαιούχων των ενισχύσεων, τους οποίους ωστόσο αφορούν οι ατομικές αποφάσεις χορηγήσεως ενισχύσεων, που είναι εν πάση περιπτώσει ονομαστικές, ούτε ως προς τα ποσά των χορηγηθεισών ενισχύσεων.

78 Τέλος, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν μπορεί να αμφισβητεί τη δυνατότητα της Επιτροπής να προβάλει την ύπαρξη παραβάσεων, επειδή η Επιτροπή δεν τήρησε την αναληφθείσα κατά τη συνεδρίαση της 18ης Απριλίου 2002 δέσμευση να του απαντήσει γραπτώς στα ερωτήματα που είχε θέσει κατά τη συνεδρίαση αυτή, ειδικώς ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών.

79 Πράγματι, η αμφισβήτηση αυτή στηρίζεται σ' έναν αλυσιτελή ισχυρισμό ratione temporis, ήτοι δέσμευση δοθείσα πλέον των επτά μηνών μετά την παρέλευση της ταχθείσας στο Βασίλειο της Ισπανίας προθεσμίας προς συμμόρφωση με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, ημερομηνία κατά την οποία πρέπει να εκτιμηθεί η ύπαρξη παραβάσεων.

80 Υπό τις συνθήκες αυτές, είναι βάσιμες οι αιτιάσεις που αντλεί η Επιτροπή από την παράβαση του άρθρου 3, παράγραφοι 1, πρώτο εδάφιο, και 2, καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις.

81 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι οι προσφυγές είναι βάσιμες, καθόσον η Επιτροπή προσάπτει στο Βασίλειο της Ισπανίας ότι, αφενός, δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα για την αναστολή των χορηγηθεισών πριν από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις ενισχύσεων, οι οποίες εξακολουθούν να παράγουν αποτελέσματα και μετά τις αποφάσεις αυτές, και, αφετέρου, τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση των ήδη καταβληθεισών ενισχύσεων.

82 Το Δικαστήριο δεν χρειάζεται να εξετάσει το αίτημα περί καταδίκης του Βασιλείου της Ισπανίας διότι δεν γνωστοποίησε στην Επιτροπή τα προαναφερθέντα στην προηγούμενη σκέψη μέτρα, δεδομένου ότι το εν λόγω κράτος μέλος πράγματι δεν προέβη στην εκτέλεση αυτή εντός της ταχθείσας προθεσμίας (βλ. απόφαση της 4ης Απριλίου 1995, C-348/93, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1995, σ. I-673, σκέψη 31).

83 Επομένως, διαπιστώνεται ότι το Βασίλειο της Ισπανίας, μη έχοντας λάβει εμπροθέσμως όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις των άρθρων 2 και 3 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις αποφάσεις αυτές.

Επί των δικαστικών εξόδων

84 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Βασίλειο της Ισπανίας ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Το Βασίλειο της Ισπανίας, μη έχοντας λάβει εμπροθέσμως όλα τα μέτρα που είναι αναγκαία για να συμμορφωθεί με τις διατάξεις των άρθρων 2 και 3 καθεμίας από τις προσβαλλόμενες αποφάσεις:

— **2002/820/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, για το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία υπέρ των επιχειρήσεων της Άλαβα υπό μορφή πιστώσεως φόρου 45 % επί των επενδύσεων (υπόθεση C-485/03)·**

— **2002/892/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, για το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία σε ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Άλαβα (υπόθεση C-488/03)·**

— **2003/27/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία υπέρ των επιχειρήσεων της Βισκάγια υπό μορφή πιστώσεως φόρου ίσης με το 45 % των επενδύσεων (υπόθεση C-487/03)·**

— **2002/806/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία σε ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις στη Βισκάγια (υπόθεση C-490/03)·**

— **2002/894/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία υπέρ των επιχειρήσεων της Guipúzcoa υπό μορφή πιστώσεως φόρου ίσης με το 45 % των επενδύσεων (υπόθεση C-486/03)·**

— **2002/540/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Ιουλίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που εφάρμοσε η Ισπανία σε ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις στην Guipúzcoa (υπόθεση C-489/03),**

παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τις αποφάσεις αυτές.

2) Καταδικάζει το Βασίλειο της Ισπανίας στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)